

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző:

Cím: *Egy pesti ház — lámpagyújtás után*

Forrás: *Nemzeti Ujság*

Rp.
(Hely)

1921. 12. 25

(Idő)

(Köt. v. fü)

Osztályozás

Tárgy

308

Hely

Idő

"1921"

Személy

Helysz.

308 "1921"

Egy pesti ház — lámpagyújtás után.

Néhaivaló Le Sage ur, a pernahajder, szánta ördög képében egyszer csak megjelent Madrid városában és éjszakának idején varázsló tudományával leemelte a házak tetefét, hogy megtapasztalja: valójában mi is történik ott a lakásokban, az éjszaka bizalmas, titkos órái alatt. A szánta ördög nagyszerű tapasztalatokra tett szert, amikről be is számolt egy örökéletű könyvében. Dözsölő grandok, pohos polgárok, huncut hivatalnokok és az örökké éhes csöcselők életének igaz képét mutatta meg abban a korban, amikor egy hanyatló világváros éjszakájában burjánzó titkos kalandok példázták a világ anyagi és erkölcsi műveltségét. A szánta ördög meséire gondoltam és a rendelkezésemre álló szerény lehetőségek szerint belenéztem egy nagy budapesti bérház belsejébe, késő este, vacsora után, amikor bizonyára legőszintébb a családi élet, legnyitottabb a szívek és a beszélgetések. Ez a ház a hatodik kerületben van, jobbfejta polgári bérház. Nem kerestem érdekességeket, mert az igazságot, a valót akartam látni válogatás nélkül és azt is írom le.

Idill a földszinten.

Természetesen a házmesteréhez kell benézni legelőször. Csöndes, félnék pesti partáj vagyok: mindig szerfölött respektáltam a házmestereket s különösképpen a házmesternéket, akik többnyire szigoru természetű hölgyek, a legkülönösebb egyéni fölfogással a házbeli rendről. A jelen esetben egészen más helyzettel állottam szemben: ez a házmesterné szelid, beteges nő. Még nincs késő, de ő már állig betakaródvá fekszik a jól fűtött kis lakásban. A konyhában forr a teavíz s a beteges nő csöndesen mondogatja:

— Nincs is jobb, mint a jó rumos tea...

Leánya, Nusi kisasszony, tizenhat éves, ipari iskolás, kissé pattanásos, de egyébként szemrevaló gyermek, a konyha fehérre festett kis asztalánál kártyázik egy hírtelepszőke fiatalemberrel. Alsótt játszanak a jó melegben, s könnyű észrevenni, hogy osztás közben a kártyák fölött gyakran összeér gyöngyöden fiatal kezük. A legény egyébként gyári művezető s a házmesternéknél lakik a kis benyíló szobában. Minthogy Nusi erényes, komoly kis

lány: az ifju embernek az a bevallott szándéka, hogy feleségül veszi. Nusinak erről tudomása van s annál szolidabb és tartózkodóbb.

Eppen kapuzárás előtt hazajön a családfő, a házmester, sovány kis öreg: foglalkozása szerint törvénytudós. Mint minden este, kissé italos most is. Lánya és az ifju albrölő mosolyogva üdvözlök, s látszik a várakozó mosolyukból, hogy valami vidám kijelentést várnak tőle. Az öreg csakugyan igyekszik kielégíteni őket:

— Üzletet csináltam! — kiáltja vidáman, a fiatalok meg összemosolyognak.

— Elköndáltam a Wolfék lakását, gazdag, protekciós urnak. Bizonyosan sikerül neki. Akkor aztán...

Kezével mutatja, hogy lesz pénz. De odaérint az asszony fészkelődik az agyban és kihallatszik csöndes szava:

— Csak a te üzleteidről ne hallanék már, te rosszesont.

Az öreg azonban oda se hederít. Végighever a tűzhely mellett gubbasztó kiszolgált diványfélén és hosszszáru pipára gyújt. A fiatalok boidogan keverik tovább a kártyát...

A másik földszinti lakás, ahová benéztem, a világitó-udvarról kapja a jófajta pesti levegőt. Egy-szobás lakás ez, sötét és bánatos. Halványképi hadi-özvegy lakik benne, aki abból tengeti árva életét, hogy egy dob-utáni ruhásholt részére gyermeknadrágokat varr olasz anyagból, gépen. Késő éjszakáig dolgozik mindennap, vasárnap is. Ötéves fiacskája ott alszik az anyja ágyában, kis nyakán vizesborogatóssal. Meghalt szegényke. Különös: a gép ütemes zörgése mellett nagyon halk éneklés hallatszik. Az asszonyka templomi éneket énekel munkaközben. Ora et labora...

Úr lakások.

Az első emeleten. Egyikben H. ur lakik. Tőzsde-ügynök; igen gazdag, bár a háború alatt szerény kis bankhivatalnok volt. Most vendége van: egy fiatal művész, aki üzleti ügyben tengeti nála, családi körben. A művész, aki külföldre készülődik és sürgősen, tul akar adni a *papírjain*. Erről van szó a kedélyes beszélgetésben. A művész, aki külföldre kapta a papírokat, vajnai koveset ért a tőzszei spekulációhoz s így H. ur kétségteletlenül jó üzletet csinál.

— Úgy értesültem, — mondja a hölgy — hogy

január elején biztosan megjön a bossz. Ha én azt megvárhatnám: legalább egy millióval többet kapnék...

A lépesőház másik oldalán állami főtisztviselő lakik, nagy családjával. Míg a régi jó időből van ez a négyszobás, erkélyes lakása. Az ebédelőben ülnek együtt; az ur ujságot olvas, felesége és a lányok ruhákat javítanak. Két szobában laknak, — a másik kettőt, szépen butorozva, albérletbe adták egy bankhivatalnoknak, aki a családfőnek régi ismerőse, s aki sokat fizet, szivesen, hogy segítsen a családon.

Egy emelettel följebb meleg, kényelmesen berendezett szobákban az orvosok laknak. N. N. bőrgyógyász. Most jött haza a színházról fiatal feleségével és vacsorához készülődnek.

— Két Rudnai-képet szeretnék az Ernst-muzeumból — mondja az asszony.

— Megvesszük, drágám. Sohasem dőlt még hozzám a pénz úgy, mint most. Hal' istennek annyi a borbéteg, mintha háborus fronton volnánk. Minden ötödik ember rühes.

Igy is történhetik.

Egy főiskolai tanár özvegyének háromszobás lakásában most egy vidéki földbirtokos-család lakik. Pesten töltik a téli hónapokat. A mama színházba jár szép, nagy lányával, műtárlatokra, társaságokba, az apa meg a kiscgazda pártkörbe s gyakran hazautazik. Hazuról szakácsnőt hoztak magukkal, s az éléskamra tele van finom falusi élelmiszerekkel.

A tanárné, 28 éves lányával, *télire falura ment: a földbirtokosékkal lakást cserélt pár hónapra*. Ott a falusi lakásban jó meleg van, gondtalan békesség: nem kell költeni semmire, sőt egy kis lisztet, zsiradékot meg is lehet takarítani a szomorú pesti évszakok idejére. Igaz, hogy szórakozás nincs semmi, — de hiszen már a kiscasszony is lemondott minden finom örövezésről hosszú és bánatos lánysága idején. Csak azt akarja már ő is, hogy valahogyan megélhessenek...

A harmadik emeleten ismét az ur szegénység halk és szemérmes sóhaja fogad. Örnagy urék három szobája fütetlenül, sötétben hallgat a késő este csöndjében, de kint, a fehér, tiszta, meleg konyhában mosolyog az élet és a jóreménység: ott van az egész család, sőt vendégek is vannak, még pedig báró dr. X., biztosítási főtisztviselő, feleségével, három lányával és egy fiával. Az örnagy és a báró sakkoznak, a fiatalok dominózik, a két mama pedig angol regényt fordít magyarrá, nagy gonddal és szorgalmal.

tossággal. (Már van kiadójuk is.) És mindez — egy konyhában . . .

Az emelet másik oldalán női ruhaszalón, W.-né varróintézte. Éjjel is dolgoztat, annyi a munkája. Férje már lefeküdt. Egész nap a tőzsdén lótotfutott. Azelőtt kereskedősegéd volt.

A szomszéd lakás bérlőjét pár hónappal ezelőtt nagyobb arányú csalás miatt letartóztatták, azóta til s valószínűleg el is itéli legálább három évre. Családja megszállott területre ment. A ravasz kalmár azonban gondoskodott róla, hogy lakását el ne rekvirálhassák: vidékről beköltöztette apját és nőtestvérét, megy egy menekült ügyvédronokát. Az öreg pihenhetne, de nem nyughat: házalni jár s már televan a hálószobája ócska ruhákkal . . . Az ügyvédnek nincs irodája. Ugy tudom, borüzleteteket bonyolít le.

Nevezetes lakás a negyedik emeleten az első. Itt lakik a háztulajdonosnő, vásárosarnoki úrus asszony, aki termetes, erős nőszemély, már tul a negyvenen, családtalan, egészen magányos, de minden este vendégül lát egy pirosarcu, huszéves legénykét, aki írni egy faraktárban. Szép ruhái vannak a fiatal embernek, pénze van bőven, s ugyanebben a házban, az első emeleten, csinosan butorozott hónapos szobája, ahol azonban vajmi keveset tartózkodik. Most is a derék háztulajdonosnőnél van. Bizalmas kettesben forrált bort isznak és cigarettáznak.

Az udvar felől egy telefonkezelőnő, özevgy, időse hölgy bérel két szobát. Az egyikben 6 lakos, s ilyenkor késő este már alszik. A másik szobában három főiskolai hallgató lakik albérlésben. Ezek mindig ébren vannak éjjelig, sokszor tovább is. Tanulnak. Néha akad egy kis fűtenivalójuk, de azért a télikabátot vajmi ritkán vehetik le. Mielőtt eloltják a lámpát, mindig kinyitják a szoba két ablakát: ugy

aiszanak a friss levegőben, ami nekik a sovány táplálkozás mellett felekenyertük.

Pálinkás jótét a mosókonyhában.

Ahol a hátsó lépcső végződik s a háztető szelén jégcsapok csipkéje függ: halk citeraszó és nótahang szűrődik át egy kis ajtón. Itt van a mosókonyha, éppen üzemben. Benn a gőzös levegőben a viciné mos, férje öregesen játszik a rosszhangú citerán, egy fiatalabb nő, meg a viciné huga ittas szájjal dudol egy katonanótát. Pálinkát isznak, nem sokat, csak amennyi éppen elég nekik. Közben beszélgetnek a keresetről, amivel meg vannak elégedve.

Az ember száz koronát keres minden nap asszal, hogy a jómódu lakóknak fát és szenet herd föl a pincéből. Felesége hetenként háromszor-négyszer 120 koronát kap mosásért, sőt még kosztot is. Az asszony huga takarítani jár havi 1000 koronáért s ebédért-vacsoráért. Igényeikhez mérten jobban, gondtalanabban élnek, mint a ház bármelyik lakója. És még spórolnak is.

„Kelt levelem a konyhában“ . . . A Juicsák, meg a Katik, régi jó szakácsnők, jámbor mindenestlányok kezdték így hajdanában a leveleiket. Azóta nagyon sok budapesti urilakásban a családi élet esteli szentélyévé magasztalódott föl a konyha, a szűk, a levegőtlen, de legalább enyhén meleg kis pesti konyha, melynek fenyoáasztalan műfordítást végez az örnagyné nagysága és a báróné öméltsága. S imhol az ujságíró családjá is lefeküdt: már a gyöngén fűtött szegény szobában, a családfő pedig befejezi cikkét a pesti házról — a jó meleg konyhában.